

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Precibus impera. offer.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96119](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96119)

ALEX. Condemnatio. Adde Bartol. in d. lab. eo. z. in l. iij. ff. de condi. indeb. sed Bar. tenet contrarium in l. Julianus. de condi. indeb.

Pro concordia. Adverte quod sententia condemnatio parit solum actionem civile. no. natural. Ita Bar. in hac l. cum quis. ver. possimus etiam ponere exemplum. z. in l. ff. de cond. ind. Idem Bar. in lab. eo. C. quomodo z. quando. ind. do. Alex. in sua apostila in hac l. cum quis allega. Bar. sibi contrarium in l. Julianus verum debitorum. ff. de condi. inde. ver. item dubitatur verum res in dicata. Tu dic. forte est contrarium. sed subtiliter potest saluari Bartol. quia in d. l. Julianus. non simpliciter dicit obligationem naturalem ex sententia. sed ex eo fonte vnde regulariter oriuntur obligationes. scilicet ex consensu. l. consensu. cum. ff. de ac. z. obli. Sed dicit Bar. quod oritur obligatio naturalis ex sententia. que infirmitate ex naturali equitate iuris. que est vt maioribus paream. l. veluti. ff. de iustit. z. iur. Et emm equitas naturalis. que astringit vt obseruetur q. precipit dominus. z. maior. Et in lege diuina. q. s. naturale dicitur. qui non obedierit principi. morte moriatur. c. ij. de maio. z. obe. z. ita seipsum declarat Bartol. in d. l. Julianus. quasi sentiat de alia obligatione naturali. quam de illa. de qua in hac l. cum quis. z. in iuribus prealle.

ALEX. Interfurio. Sed adverte. q. Bart. in l. si fuer. s. Lucius. ff. solut. matrim. videtur voluisse ita demum dari repetitionem. huic indebite soluenti ante tempus. scilicet propter intersurium medij temporis tantum. Locus contrarium hec voluit. z. in l. prima. ff. de conditio. indeb. videlicet quod etiam si nullum esset intersurium medij temporis tamen repetatur. Ita videtur sensisse glo. in l. si fideiussor. z. L. quamvis. ff. man. z. nor. fmo. in d. s. Lucius. dicit aliqua verba pro concordantibus. vide ibi per eum. * Tu dic pro concordia. q. Bartol. non loquitur in d. s. Lucius precise de interlocutoria. nam Bar. ibi dicit q. mulier poterit petere propter intersurium medij temporis. sed non dicit tantum propter illud. Vel aliter loquitur in casu speciali dotis. que dos continet plura alia privilegia. vt per doctores. in l. ff. solu. matrim. z. in c. salubriter. de v. iur.

LEX XI.

Amulus. Ita Lex dicit idem quod lex. si emancipata. s. eodem. Non habetis hic alia.

LEX XIII.

Ignorantia iuris facilius presumitur in muliere quam in masculis. Mulieribus errantibus in iure. quibus casibus subueniatur. magis quam masculis.

Passum. Nec est subtilis. z. difficilis lex. subuenitur propter iuris ignorantiam ultra quam masculis nisi in casibus a iure expressis. hoc dicit. C. opp. quia secundum hoc videtur. quod mulieres sunt deterioris conditionis. quam viri. Nam regula est quod masculis in damnis subuenitur propter iuris ignorantiam. in mulieribus vero dicitur hic. quod est casuale. vnde videtur obitare. ff. eo. l. error. in fi. Glo. dicit. z. bene. quod mulieres inuaniunt in omnibus casibus. in quibus inuaniunt masculis. z. vtra illos in casibus a l. tantum expressis. qui autem sunt illi casus. glo. hic multos enumerat. qui ad propositum non faciunt. Et ideo pro declaratione gloss. debes scire quia quoad dog. tractatur de presumptione iuris. ista facilius presumuntur in muliere quam in masculo. z. hoc est indistincte verum. Ita loquitur. ff. de adulter. l. si adulterum cum incestu. s. ff. de probat. l. cum de indebito. s. de edendo. l. j. finali. de iure ficti. l. ij. in fine. Quandoque tractatur de subueniendo mulieribus. non ideo quia errauerunt in iure. sed ideo quia sunt mulieres. z. in istis casibus loquitur. ff. ad Cleleia. l. j. z. l. si sine. C. eo. qui falsis. c. o. g. l. de die. s. minor. sol. ma. l. cum votem. s. si mulier. Quandoque ponitur quod mulieres errauerunt in iure. an eis subueniatur eo casu. quo non subueniretur masculis. z. in isto casu loquitur hec lex. que dicit quod eis non subueniatur nisi in casibus in lege expressis. In lege autem sunt expressi. ff. ad l. Lome. de fal. diuinus. s. quod tamen. z. ad Turp. l. j. s. accusationem. in fi. z. l. mulier. zc.

ADDITIONES.

P. P. A. V. P. De passum. Nunquid iuris ignorantia excuset mulierem ab incestu. z. de quibusdam alijs. vide Roma. consil. cccc. vj. Nunquid autem iuris ignorantia excuset mulierem. militem z. rusticum ab excommunicatione. vide Roma. in d. consil. cccc. vj. vide de materia quomodo iuris error excuset mulierem vel rusticum. z. quid si non cosuluerint peritiores. Ita in iuris ignorantia. C. qui admitt. per torum. In muliere. Ignorantia iuris facilius presumitur. in femina

quam in masculo. vide Bartol. in l. non fatetur. ff. de confes. z. quod nor. Bald. in l. pen. C. de his qui sibi adscri. z. vide Bartol. in l. j. s. nunciatio. de op. no. iun. z. que ibi dicit.

Sunt mulieres. Querit Bald. in l. scripture. C. de fide instrum. quid si mulier. vel rusticus producit duo instrumenta contraria. vtrum habeat locum positio illius. l. videlicet quod neutri credatur. vide ibi. z. refert Joan. And. in c. cum Joan. de fide instrum. quod in muliere z. rustico non potest esse simplicitas vbi est contrarias. z. ideo si essent sibi contrarij in testimonio. puniuntur z. nunquam mulier z. rusticus excusantur ab actu quem faciunt clam. secundum Bald. per illam gloss. in l. j. de interdi. ma. z. adde quod non subuenitur mulieri ignoranti ius. in quasi lucro sicut nec in lucro. nec in quasi debito. vt colligitur ex not. s. eod. l. si eman. z. ibi. glo. z. ibi Bart. z. doct. z. Bald. in l. iuris ignorantia. in princ. j. qui admitt. z. in materia vide Bal. z. que dicit l. j. C. de interdi. mat. Alex.

Pro concordia. Adverte quod repetitur indebite soluturium habetur in consideratione. quando repetitur indebite soluturium ante tempus. Ita Bartol. in l. si fuer. s. Lucius. ff. solu. matrim. Contrarium dicit d. Alex. voluisse in apostillis in hac l. cum quis. vers. respondeo istud plus propter. z. in l. ff. de condi. ind. Tu dic quod Bar. non loquitur in d. s. Lucius precise. de interlocutoria. nam Bar. ibi dicit. quod mulier poterit petere propter intersurium medij temporis. sed non dicit tantum propter illud. vel aliter loquitur in casu speciali dotis. que dos continet plura alia privilegia. vt per doct. in l. ff. solu. matrim. z. in c. salubriter. de v. iur.

De precibus impera. offeren. Rubr. XXII.

Continua vt in glossa.

LEX I.

Seruus admittitur ad accusandum de nece domini. z. nu. 3. Prohiberi que alias possunt propter bonum exemplum permittuntur.

Sicut seruilis. Seruus admittitur ad accusandum. z. ad accusandum de nece domini. hoc dicit. C. not. quod dicit in sumario. C. Secundo no. quod multa que alias sunt prohibita. propter bonum exemplum permittuntur. vt hic. z. l. exemplo. j. de proba. z. l. aut facta. in fine. de penis. C. Tertio not. quod seruus admittitur ad accusandum de nece domini. quando que etiam in alijs. vt j. ad l. Jul. maiesta. l. nullus. z. ff. ad l. Jul. maiesta. l. famosi. zc.

ADDITIONO.

CLAVD. DE SEISS. Prohibita. Que persone prohibetur impetrare rescriptum. vide per Fel. in rub. de rescrip.

LEX II.

Beneficij principis debet concedi sine graui iniuria alterius. Princeps ex certa scientia pot. auferre que sunt iuris ciuilib. non que sunt iuris gentium. Dilatio concessa principali. an porrigatur ad fideiussorem.

Quoties. Quas habet lect. in gloss. tamen ad quam dilatio conceditur vel remittitur. potest produci. secus si peremptoria exceptio concedi. vel remitti potest. hoc dicit secundum vtramque lecturam. Nota primo quod dicit in sumario. Item quod differret. no. auferret. Secundo nota quod beneficia principum debent concedi sine graui iniuria alterius. Item ad apparatus. C. Opposit. de pact. inter emp. l. antepe. Sol. Ibi perebatur auferri dilatio magna. z. sic magnum preiudicium auferret zc. Item opposit. de rescindenda vendi. l. ratas. Sol. Dicit gloss. tu dic. vt in ea. Querit gloss. an per certa scientia princeps possit per suum rescriptum ius alteri auferre. Gloss. hic distinguit. quod quedam sunt de iure ciuili. vt actiones. z. iste possunt auferri per principem. Quedam sunt de iure gentium. z. domini. z. istud non potest auferri. Ita dicit gl. tua quam nota. quod dicam in l. fina. j. si contra ius vel vtili. pub. z. signa gloss. C. l. y. hic format vnam questionem. vtrum dilatio concessa principali porrigatur ad fideiussorem. Finiter reducit eam ad examinationem illius questionis. que examinatur in l. cum filius. s. j. ff. de verbos. obligat. que est multum prolata. z. dicit in d. l. cum filius. zc.

ADDITIONES.

P. O. M. A. Quoties. Vide circa hanc l. Fel. in c. que in ecclesia rum. extra de consit. z. quod in possessio Princeps possit preiudicare. tanquam sit modici preiudici. vide Bart. in auth. auctoritatem. vnde v. Facit dicitur Bartol. in l. ad monendi. dum tangit que dicitur causa magna. z. ibi addidi. Sed in contrarium vide Salicetum in dicta auth. auctoritatem. Et ad Bart. in litem si verberatum. ff. de rei vendicatio.

CLAVD.

Sol. gl. fateor. Supplicatio datur ipsi officialibus. no vt ipsi cognoscant. sed vt offerant ipsi prefecto. vt cognoscat. C. Ho. ergo. ep. hac aut. cu. gl. q. libellus. z alia acta. z instrumeta. z exceptiones possunt produci coram ipsi notariis. lz non producantur coram ipso iudice principali. z de hoc etia videbitis in Leos. j. de ap. C. Opp. de principio ad si. huius aut. na in principio dicitur. q. intra decem dies debet supplicare. In si. dicitur. q. postea etiam pot retractari sententia. Sol. Dicitur quiddam. q. in fine dicitur. loquitur de retractatione. que fit ipso iure vt quando sententia est lata coram lege. vel se uatufconsulti. non de ea que retractatur per via supplicationis. Alia opinio est melior. q. ille qui non supplicauit intra decem dies. non pot a victore petere fideiussionem aut executionem. bene tñ potest petere q. sententia retractetur. Vel dic. q. intra decem dies potest porrigi supplicatio ipsi prefecto. Preterea post decem dies potest porrigi principi. Ita dicit glo. in li. de sent. prefec. p. eto. zc.

ADDITIONES.

a P. P. A. V. P. C. Que supplicatio. Circa materiam huius auct. q. in dubio via supplicandi nunquam intelligatur periculosa. vide Alex. consil. lxxviii. vol. iiii. Et vide de materia istius supplicatio nis multa per Lar. Alex. in c. er ratione. extra de appel. b ALEX. C. Sol. Aliud in supplicatione. Et est rō. q. in appellatio ne continetur iniquitas summa. sed p supplicatione potius quant da misericordia implozatur. Facit l. prefec. etia p. eto. in si. de mino. Et vide de materia istius auct. Aug. de arc. in l. ex. c. sensu. de ap. qui dicit quod in casib. in quibus non pot appellari. potest suppli cari. illud est verum. quando nullo modo potest appellari. c ALEX. C. Seco op. Et adde q. si aliquid committitur appellatio ne remota. bz intelligi de iusta. l. j. s. z parui. ff. q. vi aut. clā. z vide ibi Bar. z in loius. ff. de testi. mili. z Bal. in l. j. ff. de off. prefec. p. eto. z ter. z q. ibi no. in c. pastoris. extra de app. Sed nunqd peti pot rerit restitutio in integrū. vide Bar. z Bal. post gl. in l. j. ff. de mo men. post. hie. app. z Bal. in l. c. de app. Nunqd aut poterit recusatio porrigi. vide Bald. in l. c. de sen. Nunqd aut remota q. relā possit appellari. vide Bal. in l. j. ff. de off. prefec. p. eto. Sed nunqd ciuitas possit facere statutu q. nō liceat appellare. vide bal. z doc. in l. is ciuitas. ff. de aqua plu. arc. z no. in c. de app. in v. z ibi Joā. an. in novel. l. y. in l. si appellatio. C. de ap. z bal. in l. c. de sent. que sine cer. quati. Sed nunquid statutu dicens. q. de nullitate sen tentie non possit opponi. q. nō debeat intelligi vide glo. fin. cle. j. de seq. post. z fruct. z in c. de re iudic. z Bar. in loius. z in d. l. j. s. z parui. z per Imo. in l. si. inter dum. ff. a quibus app. nō licet. Et an si statuto cauetur. q. a sententia non possit appellari. an possit sup plicari. vide Bal. in l. c. de sep. app. in si. z vide gl. Bal. in l. j. de off. prefec. p. eto. z vide in simili. Aug. de Arc. in l. si ser. in si. de app. b ALEX. C. Ho. ergo. ep. hac aut. Et ad hoc vide Bar. in l. si finita. s. Aulianus. de dam. infec. z per Bar. in d. leos. s. super his. z in l. precipimus. s. in his. co. tit. sed Bal. hic dicit. q. non credit verum dicitur Bar. in instrumetis. que producantur ad probandū. quia debet fieri iudici non tabellioni. vt legitur z not. in l. i. libemus. ff. de lib. cau. z j. de test. l. hac consulesissima. s. p. z vide omnino Bal. hic.

LEX VII.

Rescriptum ab excommunicato impetratū. est nullū ipso iure. Defectus persone impetrantis non vitiat rescriptum. Reformatione facta in cōsilio nō debet queri de persona rogātis. **Vniuersis.** Non est querendum a quo alius quid fuerit impetratū. h. d. Lon tra istā opp. extra de rescrip. c. lib. vj. vbi dicitur. quod est i ipso iure nullum rescriptum ab excommunicato im petratum. z sic queritur de persona impetrātis. Sol. Speciale est in excommunicato. cum quo partē hāre non licet. Contra hoc opp. extra de rescrip. c. nōnulli. s. j. z c. ex parte. el. iij. vbi dicitur. quod non valet rescriptū impetratū a falso procuratore. z sic inquiritur per sōna impetrātis. Sol. Ille decre. hodie nō seruatur. vt ibi not. Vel aliter. defectus i persone impetrantis non vitiat rescriptū. ita loz quitur hic. sed i mediocum seu falsitas eius. vt si asserit se procura torem. tamen non est. illud habet vitare rescriptū. hic vero impe trant in nullo mēritus est. vbi secus. Querit gl. vtrū hec lex ha beat locū siue impetrauerit i pro se. siue pro alio. B. dicit. si impe trant pro se. debet distinguui an imperator fuerit sciens conditionis eius. aut non. z bene dicit. arg. pro hoc in l. quida consulebant. ff. de re iud. sed si impetrat pro alio. habet locū hec lex. Et intelligas q. si impetrabar pro alio nō asserendo se procuratorē falso. quia tunc vitaretur rescriptū propter mendaciū. vt s. d. i. i. C. Ultimo not. q. quādo est facta reformatio in cōsilio. non debet queri de persona rogantis seu cōsiliensis. sufficit enim quod consiliū hanc mentem habes hoc reformatio. quod nota z perpetuo tene mēti. Bar.

ADDITIONES.

a ALEX. C. Vniuersis. Defectus persone impetrantis an vitiet rescriptum. vide latius vt per Bald. in l. j. de caduc. tollend. z quia

hic dicit de excommunicato. vide quid possit facere excommunicatus. per Bald. in l. s. de iur. z facigno. b ALEX. C. Tene menti. Adde Bar. in l. c. de decur. l. j. z quod ipse not. l. obseruare. eod. tit.

LEX VII.

Rescriptum contra ius. quando nemini nocet. z prodest petenti. an valeat. **Rescripta.** Nonit dicitū z duas exceptio nes. B. dicit est. z de materia hu ius l. d. cam in l. si contra ius vel vtil. pub. C. Opp. j. si nuptie ex refer. pe. per tōri tit. vbi rescripta. que nemini nocent. z profunt petenti. non admittunt. Natus timore dicit gl. quedā sunt rescripta prohibita impetrari specialiter. z expresse. z illa impetrata nō valent. etiā si nemini nocent. Ita dicit cōtraria. Quedā sunt rescripta nō prohibita specialiter. z extrari. tñ loquitur hec lex. vt si rescriptū continet aliquid contra legē scriptā. non valet. Fallit in duobus casibus positus hic in ter. Exempla potes ponere in hac lege. Aliquis impetrant q. minor quatuordecim annis liceat facere testamentū. vel quod liceat appellare post decem dies. vel vt in cōtrariis ehipronis. z venditionis. non teneatur de euictione. Certe ista nō valent. q. contra ius. C. Contra istā lec. opponit Altramontani q. tale rescriptū non videtur cōtra legē. vt ff. de pact. l. pacifi. C. de dicit. q. licet rescriptū sit cōtra tenorē legis. non tamen est contra legē. Breuiter tene opl. gl. nostre. Nam in rescriptis est quedā lex generalis derogatoria que dicit q. non licet impetrare rescripta iuri cōtraria. vt l. nec damiosa. s. eo. ideo semper cum impetrantur contra legem. impetrantur contra illam clausulā derogatoriā. nec damiosa. s. eo. C. Opp. s. eo. l. quoties. Sol. Illud ibi quando alii modice ledit. z dilatio potest facile im petrari a principe. alias non. Et hoc dicitur plene in l. j. tit. iij. zc.

ADDITIONES.

a ALEX. C. Rescripta. Hec lex est canonizata rex. q. ff. P. P. A. V. P. C. Adde in quantum dicitur in ter. quod valet rescri ptum. per quod crimen indulgetur. vt non procedat. nisi suppli cans exprimeret causam condemnationis. z quamlibet facti qua litatem. alias secus. secundum Bald. in l. prescriptione. verfic. ad concordandas istas opiniones. si contra ius vel vtil. public.

LEX VIII.

Instrumenti copiam quando quis petit an solum particula que ad ipsum pertinet. sit ei danda. an totum instrumentum. **Instrumentorum.** In supplicatio nibus debet peti effectus instrumentorū. vel verba. super quibus dubi tatur. non totus tenor eorum. h. d. Opp. q. ubi de transac. l. vt resposum. Sol. Illa intelligitur scilicet istam. C. Ultimo no. ex hac l. arg. quod quando aliquis petit copiam instrumētū debet sibi dari illa tantum particula. que spectat ad eum. non totum in strumētū. vt hic videtur. Ad idem facit ff. de eden. l. argētarius. s. edi. In contrarium facit fortiter Linculne de leg. cum sua glo. De hoc consuevit dicere super rub. ff. de noui. op. mun. quod no. h. Bar.

ADDITIONES.

a ALEX. C. Instrumentorum. Vide in l. iij. s. pen. j. de appel. z per Bald. in l. j. ff. quem ad. test. ape. z vide etiam per Bald. in l. omnes populi in si. ff. de iustit. z iure. z vide Bald. hic omnino. z Bar. in l. argētarius. ff. de eden. A. N. D. B. A. R. B. C. Adde Bartol. in l. in ciuile. C. de furis. z ibi dicit. quod debet editotum statutum. b ALEX. C. Quod not. Bartol. in l. j. ff. de cura. bon. ban. z in l. j. de tabul. exhib.

Quando libellus principi datus. Rub. XXIII.

Continua. vt in gl. z adde super ter. rubrice dñ dicit quod libellus principi datus. subaudi. z ad eñ rescriptū est. vt j. co. l. ij. Bart.

ADDITIONES.

a P. P. A. V. P. C. Principi datus. Not. quod ad hoc vt rescriptum cum supplicatione habeat vim libelli requiritur quod sit facta cōmissio hie figura iudicij. alias secus. Ita Bald. z alij hic. z Salic. z Bal. in l. que quā. s. vbi decretū. de offic. procon. z leg. in l. s. de p. rec. Impe. ost. an. eleganter. s. si quis post. de cond. inge. Imo. an c. preterea. extra de dilatio. Imo necesse est quod producat rescri ptum cū supplicatione. vt obtineat vim libelli. do. Ant. in d. c. p. re terea extra de dilat. Imo. in l. si quis filius. s. eius. ff. de iureiur. Et quod necesse sit rescriptū cum supplicatione. vide etia Bal. in d. l. eleganter. s. si quis post. z in c. dilectus. de ordi. cog. Ita declarant arg. dicta Imo. in c. dudum. el. ij. extra de dilat. z in c. super eo extra de appel. Item quod in summaris rescriptum cum supplicatione habeat vim petitionis. z libelli. vide Alex. in cōs. c. j. in pin. in ij. vol.